

ВРАГЪТ В ЛЕГЛОТО НА ТИТО

Христо Мишков

Йосип Броз Тито е безспорно една от най-интересните и значими личности, подвизавали се на полето на балканската история. Според някои негови почитатели той дори е най-великият политик, роден в региона ни, а според отрицателите му е сред най-злокобните политически изчадия на XX век. Във възела от пропагандни спорове и исторически митове, заплетен около бащата на СФРЮ, разбира се, има куп неясни, фалшифицирани и манипулирани неща, но има и нещо безспорно – и почитатели, и отрицатели го смятат за неуморим плейбой. Влечението му към елегантни дрехи и красиви (обикновено по-млади) жени се споменава от разнородни (в отношението си към него) автори и мемоаристи. В официалната му биография, написана от Владимир Дедиер, която, макар и в своеобразен стил, все пак

Сн. 1 Личният картон на Йосип Броз Тито, на който бъдещият лидер е записан като Фридрих Францевич Валтер

The image shows a personal identification card (ID card) for Josip Broz Tito. The card is filled with handwritten information in Cyrillic script. It includes a portrait of Tito, his name (Йосип Броз Тито), and various fields for personal and professional details. The card is dated 1949 and includes information about his birth date (1919), his profession (раб.-мес. асист.), and his military service (Служба в ВКП(б)). The card is signed by the issuing authority (Ул. Партизанска) and has a stamp (Партизанска организация).

обслужва един тоталитарен култ към вожда, бяха оповестени четири интимни връзки, две от които брачни¹. Западни биографи в книги, излезли след смъртта му, подхвърлят за повече връзки, като споменават и за „кипящата сексуалност“ на комунистическия революционер, която непрекъснато го тласкала към трайни или мимолетни авантюри². В общественото мнение на бившите югославяни потентността на вожда се посрещаше по-скоро с добродушно-снизходително одобрение – особено съжителството с Йованка на стари години. През 90-те години на миналия век, заедно с развихрянето на антититовската кампания по земите на бивша Югославия, и темата за походженията на маршала влезе в пропаганден оборот, като бе лансиран един доста дълъг списък на брутално прелъстени и изоставени любовници и серия незаконни деца, които той е сеел навсякъде по пътя си³. Той не е подплатен със сериозни

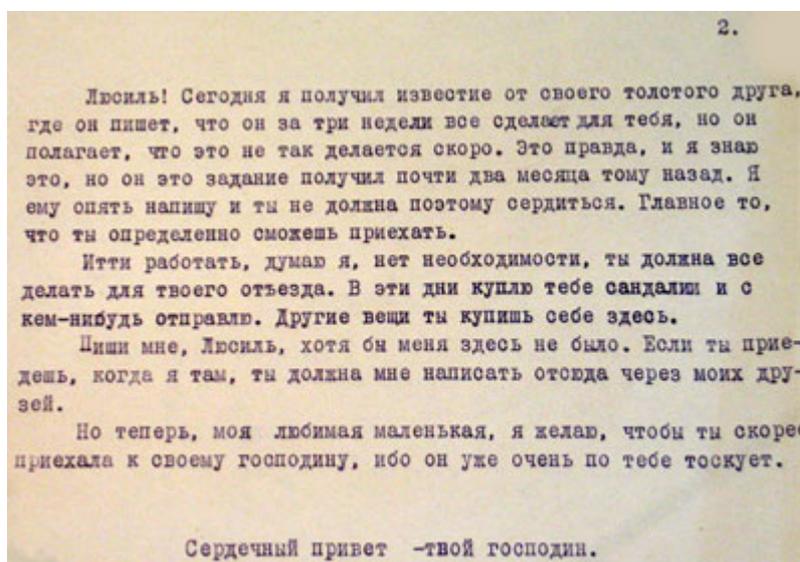
доказателства, но пък му придава един изначално греховен, почти сатанински облик. Това влезе в синхрон с пропагандната националистическа кампания, обявяваща, че СФРЮ е създадена от мистично-злокобна личност, чиято тайна цел е била да потиска сърбите, а в по-крайните версии - да ги изтрие от земята. В същия дух са и подхвърлянията, че в Първата световна война, която капралът започва като окупатор с австроунгарска униформа на сръбска земя, той е бил изнасилвач – теза, която получи и художествена интерпретация от известния политик и писател Вук Дражкович (в момента външен министър на Сърбия)⁴.

Та поради всичко това проблемът с жените на Тито не е просто пикантен или занимателен акцент от биографията му, а има измерения, които могат да му придадат роля в сериозни пропагандни и историографски спорове.

Затова и си струва да се занимаем с „откриването“ на още една „другарка“ в „списъка на Броз“. Става дума не просто за случайно похождение, а за жена, с която той е сключил брак и която е прикрил в официалната си биография – немската революционерка Луци Бауер, чието истинско име е Елза Йохана Кьониг. Тя не е абсолютна биографична новост. За пръв път частични сведения за нея бяха обявени от сръбския историк и публицист Перо Симич, който бе допуснат до личното досие на Тито в Коминтерна⁵. За нея се споменава мимоходом и в популярната биография от Джаспър Ридли⁶. Тази година документите излязоха на бял свят по един впечатляващ с публичността си начин и вторият брак на Броз вече може да се смята за сигурен. В съвместна руско-сръбска архивна изложба бяха показани някои нови документи за коминтерновския период в живота на Тито⁷. Сред тях е и брачно свидетелство № 4666 с което се удостоверява граждански брак между Фридрих Францевич Валтер и Луци Бауер. Бракът е бил сключен на 13 октомври 1936 г. в Москва и „консумиран“ в хотел „Лукс“, където са живеели чуждите активисти на Коминтерна. По това време Тито вече е перспективен кадър на световната революция – минал е през затвор в родината си, показал се е като енергичен и смел активист, не се е замесил във вътрешнопартийните интриги в сложните времена на битки и конфликти, които съпътстват разчистването на сметките между наследниците на Ленин, преминал е и кратки курсове по марксизъм-ленинизъм и военно обучение в Москва и е станал референт на ИККИ. По-късно ще се издигне до генерален секретар на ЮКП заради вълната от чистки, помела секциите на Коминтерна. Булката е била с 21 година по-млада от него (родена е през 1914 г. в Кемниц), но вече имала зад гърба си един неудачен брак. Имената и на двамата младоженци са фалшиви, но това явно не е притеснило чиновниците от гражданското. По същото време Йосип Броз е ползвал и други нелегални имена, включително и Тито (с което влезе в историята). По всяка вероятност това не означава, че е можел и с тях да сключва бракове⁸. Валтер е нещо като официален псевдоним. В картотеката на Коминтерна той е бил заведен именно с това име, което се прехвърля

и към близките му. Детето му от първия брак е вписано като Жарко Фридрихович Валтер. Съвсем като в легалните бракове и новата му булка приема фамилията на младоженеца. Отношенията между двамата влюбени конспиратори са си били съвсем истински. В същата изложба е показано писмо на Валтер към Луси. Оригиналът е писан на немски – език, който Тито е знаел от младостта си в Австро-Унгария и който е бил работен език на Коминтерна. Показан е и машинописен превод на руски, заведен още на времето си със съответните канцеларски атрибути в папката на Броз – преводът вероятно е правен за нуждите на НКВД. Това също е многозначителна подробност за живота на комунистическите революционери през 30-те.

Писмото на Валтер до Луци свидетелства за нежни чувства и съвместна борба с житейски проблеми. То го представя по-скоро като нежен съпруг и грижовен баща и няма нищо общо с образа на ловък прелъстител и безскрупулен използвач на жените, който сегашните антититовски автори се опитват да му припишат. Написано е на романтично място – в Париж, където Броз е бил пратен да синхронизира транспортването на балкански доброволци към бойните полета на испанската гражданска война. Булката пък останала в Москва, но двамата планирали да се съберат. Той сантиментално признава, че всеки ден е държал свежи цветя на масата с надеждата, че тя неочаквано ще дойде при него и споделя какво е направил, за

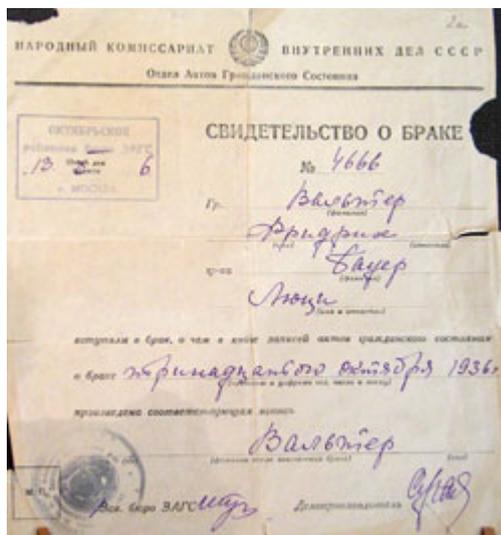

Сн. 2 Нежно писмо от Броз до Луци Бауер

да може семейната идилия да разцъфне край бреговете на Сена. Писмото засяга и един друг, очевидно по-сложен момент от брачното им съжителство. Валтер пише: „Моя любов Лусил, от писмата ти разбирам, че си имала много неприятности заради малкия. Бедната ти, но и аз въобще не знаех какво става с него. Никой нищо не ми беше писал за това. Представям си колко ти е било тежко. Много съм ти

благодарен за това, че си го изпратила обратно. Много ме интересува мисли ли въобще за него майка му.”. Тук става дума за малкия Жарко Броз, (тогава Жарко Фридрихович Валтер) – дете на Йосип от първия му брак с рускинята Пелагия Белоусова. Всъщност бракът на Влатер с Люси е свързан и със семейната драма на Йосип Броз. Той вече е бил в развод с първата си жена. Пелагия се омъжва за него едва 14-годишна, докато той е бил воннопленник в Русия. Следва го в Югославия, споделя трудния пролетарски период от живота му, ражда три деца, от които само едно оцелява. Личният биограф на Тито акад. Владимир Дедиер споменава, че тя не е била особено старателна домакиня и грижовна майка, но все пак я представя като вярна другарка в партийните битки⁹. През 1928 г. Броз е пратен в затвора и Пелагия отначало достойно носела кръста си на революционерка в една чужда страна – прасчала му пари и колети, самата тя участвала в партийни акции. Това обаче се оказало тежко за нея и в началото на тридесетте се връща в родината си, където веднага получава работа в Коминтерна. Британският биограф на Тито Кони Зилиакус подхвърля, че тя била толкова красива жена, че за партията било трудно да я крие¹⁰. В Москва тя се свързала с друг мъж и съвсем занемарила детето. Жарко скитал и хулиганствал из Москва, после попаднал в поправителен дом в Ленинград. Близкият до семейството Иван Стево-Краячич разказал

момчето си с нож, за да му палачинки. Та в Луси има и такъв момент – самотният трябвало да която не само да му, но и да му за детето. Вероятно причините, и прибързаното гражданското. От сантиментална може да бъде използвачество, но трудно може да неморално.

Сн. 3 Брачното свидетелство на Валтер с Луци Бауер от 1936 г.

пред Дедиер, че заплашвало майка направи брака на Валтер и сложен житейски югославянин е потърси другарка, споделя нощите помага в грижите и това е една от определили избора отиване в

чисто гледна точка това тълкувано и като от житейска - бъде обявено за Всъщност, дори и

любовта към младата немкиня да не е била съвсем пламенна, в случая Валтер се проявява като отговорен баща в сложна житейска ситуация. Между другото Тито, разбира се, е умее да използва хората и да намира изход от заплетени положения – това по принцип са необходими качества за лидерите. В повечето случаи той се е стараел да бъде почтен към близките, съратниците и другарите си – до момента, в който станат политически неудобни или ако обстоятелствата не са налагали друго.

Ако съдим само по писмото, Луци не е успяла да влезе в ролята на втора майка и пратила детето „обратно“ – вероятно във възпитателен дом. Провалят се и планове за семейна идилия в Париж. Немската революционерка не може да напусне СССР, тъй като Коминтернът бави издаването на паспорт, а през есента на 1937 г. тя вече е заподозряна, че е немска агентка. В материалите от изложбата се твърди, че е арестувана на 20 октомври, а на 29 декември вече е била разстреляна. Органите на НКВД са проявили интерес към съпруга ѝ, свидетелства протоколът за разпита. Тя обяснява само, че се е омъжила за югославски революционер, с когото са кроили планове да заминат заедно зад граница, без да го обвинява в нещо. Според една публикация в сръбския вестник „Вечерне новости“ от юли 2006 г. самата тя всъщност е била агент на НКВД, като е получавала задачата да се залюби с Броз, за да провери лоялността му, а по-късно е продължила да изпълнява подобни задания под различни имена.¹¹

Така или иначе, скоро идва редът и на Валтер да пише обяснения за краткотрайния си брак. На 27 септември 1938 той собственоръчно изпраща „Заявление от Фридрих Валтер до ИККИ за жена му Луси Бауер, арестувана като „враг на народа“.¹² Моментът е бил твърде критичен за него, тъй като битката за ръководството на ЮКП в този момент е в решителна фаза. Тя се води реално не пред конгрес на партията или сред активистите, а най-вече пред ръководството на КИ и пред органите на НКВД. Валтер се е справил хладнокръвно с изпитанието, каквото и това да е струвало на собствената му съвест. За Луци той рапортува „По въпроса за бившата ми жена, която, както се оказа, е враг на народа и която органите на НКВД арестуваха през есента на 1937 г. съм длъжен да заявя следното. С нея се запознах през ноември или октомври 1935 г. в хотел „Лукс“ покрай семейство Ненадови, с които тя живееше в една стая. След идването ми в СССР се разведох с първата ми съпруга Пелагия, с която не се бях виждал години, защото тя живееше в СССР а аз бях в затвор в Югославия. Причината, по която се разведох, е следната: когато пристигнах в Москва от много другари разбрах, че тя е главният виновник моят син Жарко да стане хулиган и пропаднало дете, което аз намерих в поправителен дом близо до Ленинград. Освен това разбрах, че тя се държи неморално в ежедневния си живот. Въпреки това се разбрах с нея да започнем да живеем отново заедно, за да спасим детето.... Живяхме заедно два месеца, в които напълно се уверих, че тя не само няма да ми помогне да оправим сина, но и че тя го мрази и покварява, че няма майчинско чувства и т.н. Предложих ѝ да се разведем, и тя се съгласи. Беше ми тежко сам с детето, аз работех в КИ, той стоеше сам в хотел „Лукс“, непрекъснато правеше бели, до ръководството стигаха жалби и когато се запознах с Луци Бауер ѝ предложих да дойде при мене, като се надявах, че тя ще ми помогне да се грижа за детето. След като тя се пресели при мен и видях, че се грижи добре за детето, приех нейното предложение и се разписахме. Това стана преди моето заминаване за Югославия. Направих това, тъй като тя се съгласи да се грижи за детето. А защо

си мислех, че е проверена – защото е дъщеря на беден работник, защото по-рано е била жена на изтъкнат политически работник от немския комсомол и т.н. Всъщност я смятах за наивна и политически неразвита. За това и няколко пъти и обръщах внимание да няма връзки с немски политически емигранти, защото се страхувах, да не би някой да я използва за вражески цели по отношение на СССР. Тази моя предпазливост се чувства и в няколкото писма, които ѝ писах от чужбина. Казах ѝ, че ще прекъсна всяка връзка с нея, ако не се придържа към моите съвети.” Всъщност в писмата към нея няма никъде подобно отношение и съвет, твърди Перо Симич, допуснат до повече страници от личното дело на Броз в Москва¹³. Той е проследил по-цялостно кореспонденцията между двамата влюбени. В отчета си пред ИККИ, Броз продължава: „През 1937 мислех да я взема със себе си в чужбина. Смятам, че в този случай не бях бдителен и че това е петно на моята партийна кариера. Мисля, че това може да бъде използвано от разни саботьори на нашата партия в борбата против мен. Нина Обарова вече заяви „ Как Тито може да бъде партиен секретар (тук е използван другия партиен псевдоним) когато жена у е арестувана. Това се прави с фракционерски мотиви и може да пречи на работата ми.” Всичко това е написано на 27 септември 1938 г. Луци Бауер вече е разстреляна, а Пелагия скоро ще бъде арестувана, заедно с мъжа, с когото е живеела. Не е известно дали обвиненията към нея, които Тито формулира в рапорта си – липса на майчинско чувство и неморално поведение, са допринесли за трагичния обрат в съдбата ѝ. Според Дедиер основният грях всъщност е бил на приятеля ѝ, смятан за зиновиевец. Осъдена е на 10 години лагер. По-късно е освободена, а през 1948 г. след конфликта между Тито и Сталин отново е арестувана – този път като бивша съпруга на белградския Юда.

Годините, в които се разиграва тази драма, са твърде съществени за съдбата и кариерата на Тито и той очевидно не е можел да се поддава на емоциите си, каквито и да са били те. През 1937-38 година той развива трескава организационна и интригантска активност, като се бори да оглави ЮКП, получава пълномощия, но все още не е утвърден на поста си. В Коминтерна югославяните като цяло губят позициите си и е имало намерения „заразената от фракционерство” ЮКП въобще да бъде разпусната, подобно на полската компартия. Всъщност борбата за издигане в този период не е просто кариеризъм, а е въпрос на живот и смърт. Тези, които губят, са смлени в мелницата на чистките. Немският поет Йоханес Бехер сравнява ирационалната атмосфера в Коминтерна, с „джунгла, където никой никому не се доверява, където ловецът става плячка, а плячката – ловец, и цялата политическа дейност се свежда до предаване на ближните”.¹⁴

В тази джунгла нравите естествено са хищнически и оцеляването изисква безскрупулност. Самата политическа игра налага на новия лидер да не се поддава на лични чувства, да се освобождава от предшествениците си и от по-старите активисти, да подбере нови,

предали лично нему, кадри, да се бори за доверието на НКВД и да постави под свой контрол партията. За това той пътува непрекъснато между Париж (където е изнесено седалището на ЦК на ЮКП), Виена, Любляна, Загреб и Москва. В тази битка и Пелагия и Луци набързо са забравени. В митарствата си Броз захваща нова интимна връзка с куриерката Херта Хас. Към нея се показва по-почтен, отколкото към първите си две съпруги. Тя ражда втория му син Александър-Миша, по време на войната е арестувана от немците, но партизанският вожд се погрижва за живота ѝ като я разменя за пленен офицер. Но пък в сърцето му вече се е настанила далеч по-младата, сексапилна и пламенна сръбкиня Даворянка Паунович. По-натъшния живот на Херта Хас е сравнително скромнен. Днес в Хърватия се подготвя голям телевизионен филм, в който тя се е съгласила за пръв път да разкаже подробности от живота си с вожда.

Може би най-важният въпрос от всичко това е: защо Тито е пропуснал да спомене за Луци Бауер в официалната си биография, която става световно популярна през 1952 г? По това време той вече е „първият еретик на комунизма“, със Сталин си разменят остри обвинения, в които от югославска страна се споменава и за шпиономанията и полицейщината в Съветският съюз¹⁵. Теоретиците на СФРЮ обаче визират повече фамозните процеси от края на 40-те години, където „титовизмът“ е основно обвинение срещу Трайчо Костов, Ласло Райк и другите и избягват да говорят за московските чистки от 30-те. По-късно Джилас ще си спомни, че „московците“ в ръководството на ЮКП (такива са и Тито и Кардел) са смятали тези чистки за нормален и „оздравителен“ етап в развитието на комунистическото движение¹⁶. Освен това, борейки се срещу „съветския бюрократичен деспотизъм“, югославските комунисти също използват политическите репресии, лагерите, доносите. Та поради тези причини самият Тито предпочита да подмине въпроса за личното му поведение във вихъра за чистките през 30-те и за начина, по който е оцелял и се е издигнал. В биографията му се разказва за него като за скромнен революционер, който предпочитал да си върши съвестно работата, прекарвал самотни нощи в хотел „Лукс“, като избягвал излишните разговори и опасните връзки. В политическо отношение пък се подхвърля романтичната за комунистите версия, че Георги Димитров го взел под покровителство поради лична симпатия между тях¹⁷. Така авторитетът на двамата комунистически колоси сякаш се обединяваше срещу мрачните сили на интригантите. Това получи и своеобразен антибългарски оттенък. Налага се едно общо впечатление за българските комунистически функционери като за безскрупулни кариеристи и верни пионки на сталиновите палачи, което върши пропагандна работа и на западните автори в годините на Студената война, когато Тито бе приятел със Запада, а София бе „най-верният сателит на Москва“. Ранният британски биограф Кони Зилиакус твърди, че българските активисти се отнасяли със злоба към Тито, тъй като виждали в него опасен съперник. Според него те имали амбиция да се наложат като водеща комунистическа група за Балканите и да

елиминират останалите¹⁸. Като основни интриганти срещу Тито са сочени най-вече Стела Благоева и Георги Дамянов. Сега вече става ясно, че те са имали достоен съперник, което все пак надали може да е повод за наша национална гордост. В пропагандата на СФРЮ пък същата теза бе използвана, за да се противопоставя „интернационалиста“ Георги Димитров на останалите ръководители на БКП (включително и по македонския въпрос).

Всичко казано дотук сякаш обяснява факта, че Тито предпочита да забрави за „врага в леглото“. В тази история той е лично замесен по неблагоприятен за репутацията му начин. Всъщност, в пропагандната битка с Москва през 1948 – 1954 г. ЮКП не вади сериозно картата на разобличения за репресиите през 30-те години. Това по-късно ще направи Хрущов. Тогава донякъде настъпва часът на справедливостта и за участниците в описаната драмата. Според новите сведения Луци Бауер е реабилитирана през 1958 г., но това става по молба на първия ѝ мъж, Ернст Вабр – тогава министър на държавния контрол в ГДР. Тито продължава да се държи сякаш тя не е съществувала в живота му. Хулиганчето Жарко Броз все пак влиза в пътя, като постъпва във военно-разузнавателна школа, където енергията му явно е била укротена и канализирана. По-късно става офицер в Червената армия, сражавал се е храбро и на фронта губи ръката си. В СФРЮ не прави забележителна кариера. Нищо чудно и събитията от 30-те години да са го отвратили от голямата политика. Белград не пази лош спомен за комунистическия си принц. Известен е главно с женски похождения и няколко брака. Заради тях известно време баща му е отказвал да говори с него. Умира в бедност през 1995 г.

От историята с Луци Бауер може да се направи общо взето повърхностния извод, че и Тито не е бил ангел. Това, обаче, може да има някакво значение само за догматичните му почитатели. Иначе, отдавна е известно, че в ада място за ангели няма, а коминтерновските канцеларии през 1937-38 година са били по-близо до ада, макар че са обмисляли как да направят от земята рай. Всъщност историята с Луци Бауер е показателна по-скоро именно за атмосферата и за трагедията на комунистите от 30-те години на миналия век, отколкото за характера на Броз.

¹ Dedijer, VI. Novi Prilozi za biografiju Josipa Broza Tita, t I – III, Rijeka, Zagreb 1981 – 1984.

² Уест, Р. Йосип Броз Тито. Власть силы, Смоленск, 1996.

³ Radanović, Filip. Ljubavi Josipa Broza, Beograd, 1990. Списъкът е отразен и в най-добрия словенски сайт, посветен на вожда на СФРЮ. Вж www.titoville.com

⁴ Драшкович, Вук, Ночь генерала. Москва 1997. с. 149

⁵ Simic, Pero, Tito agent Kominterne, Beograd 1990, s. 111-112.

⁶ Ридли, Дж., Тито. С. 1995, с. 148.

⁷ Јосип Тито, Јосиф Стаљин. Архив Срије и Црне Горе, Београд 2006. Каталог. Информација за изложбата, снимки и факсимилета на някои от документите са предствани и в интернет на адрес http://www.rusarchives.ru/evants/exhibitions/stalin_tito_exp.shtml 15.11.2006

⁸ Псевдонимите са задължителна практика в комунистическото движение, която се обяснява с правилата на нелегалността. Мнозина от активистите така се срастват с

измислените си имена, че те заменят истинските. В Коминтерна псевдонимите са прилагани толкова масово и безразборно, че понякога забулват идентичностите и за професионални историци и изследователи. Френският специалист по Коминтерна Пиер Бройе разказва анекдотичен случай когато млад учен с гордост съобщил за конфликт между Троцки и Гуров, без да знае, че Гуров е един от псевдонимите на Троцки, (чието истинско име е Бронщайн). Вж. Broue, P., Histoire de l'Internationale communiste, P.883

⁹ Dedijer, VI. Novi prilozi za biografiju Josipa Broza Tita. Т. II, s. 308-315.

¹⁰ Zilliacus, K., Tito of Yugoslavia. London, 1952, p. 85

¹¹ Sreckoviћ, Žika, Pehovi Brozovih dama, Vecerne Novosti, 26. jul 2006

¹² Заявление Ф. Вальтера в ИК КИ о жене Люси Бауер, арестованной как „враг народа“.

27 септември 1938. Автограф. 30.3 x 20,3. Факсимилето може да се види на адрес http://www.rusarchives.ru/evants/exhibitions/stalin_tito_exp/12.shtml същият документ е представен от историка Перо Симич като своеобразен донос пред НКВД вж Simić, Pero, TITO PRED SUDOM ISTORIJE (9), Jedina veza Žarko, Vecerne Novosti, 13. novembar 2006.

¹³ Simić, Pero, TITO PRED SUDOM ISTORIJE (9), Jedina veza Žarko, Vecerne Novosti, 13. novembar 2006.

¹⁴ Цит. по, Роговин, Вадим, Партия расстрелянных, М. 1997, гл XXIII, Великая чистка глазами коммунистов. Ел издание на адрес <http://web.mit.edu/fjk/Public/Rogovin/volume5/xxxi.html> 12.12.2006.

¹⁵ Кардель, Е, Ђилас, М, Нова Југославија у савременом свету, Београд 1951. с 65.

¹⁶ Ђжилас, М., Общуване с Тито, Софија 1991, с.21.

¹⁷ Dedijer, VI. Op.cit.

¹⁸ Zilliacus, K., Tito of Yugoslavia.London., 1952 p. 105.

ENEMY IN TITO'S BED

Hristo Mishkov

The article deals with an episode from the biography of Josip Broz which has been rather obscure until recently – his marriage with Lucy Bauer. As a true political legend Tito is surrounded by various rumors and gossips. Women play important part in these stories. The author suggests that due to the controversial place occupied by Broz in the historical memory of the ex-Yugoslav nations the problem regarding Tito's love affairs is not just some tit-bits created and explored by greedy writers or journalists but has serious political dimensions and can be used as propaganda arguments in heated historical or pseudo historical debates.

The text is analyzing the new documentary sources from the Russian archives that have been recently released and presented in an exhibition in the Archives of Serbia and Montenegro. This data elucidates the story of Broz and Bauer; a story without happy end. The author considers that this story could lead to the superficial conclusion that Tito was anything but angel. Hristo Mishkov states that such an insight could be important only for Tito's dogmatic admirers. On the other hand it is well known that in hell there is no place for angels and the Comintern offices despite of their dreams how to turn the earth into paradise, in 1937-38 actually were looking closer to hell. As a matter of fact the affair with Lucy Bauer is

representative rather of the atmosphere and tragedy of the communists in the 1930s than of Tito's character.